

ROZWOJ

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI.

Środa, dnia 19 listopada 1919 roku

Cena prenumeraty:
w ŁODZI
kwartalnie Mk. 16.20
miesięczn. 5.40
Za roznośzenie
10 ten. miesięcznie.
przez pocztową:
kwartalnie Mk. 21.30
miesięczn. 7.10

Kalendarzyk:
19. XI Elżbiety Kr. Wd.
20. XI Feliksa Waleczjusza
21. XI Otłarow. N. M. P.
22. XI Cecylii.

Redakcja
w Łodzi
Al. Kościuszki 41.
TELEFON 28.

Z Warszawy i z biur ogłosz. warsz. ogłoszenia do „Rozwoju” przyjmuje wyłącznie **Centralne biuro ogłoszeniowe Związku prasy prowincjonalnej** — Zgoda № 1 w Warszawie.

OGŁOSZENIA Przed tekstem lub w tekście mk. 2.50, za tekstem 85 fenigów, nekrologi mk. 1.25 za wiersz petitowy. **Drobne ogłoszenia 15 fen** za wyraz. Najmniej 1 mk. Komunikaty mk. 2.50. Ogłoszenia zamiejscowe 10 procent drożej. **Artykuły** bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój” w PABJANICACH u p. Groblińskiego. Nowy Rynek, Kiosk; w ZGIERZU u p. Lachy, Kiosk.

O wydziały hipoteczne w Wileńskim, Grodzieńskim, Mińskim i Białostockim.

(Od wł. korespondenta.)

Wilno, 18 listopada W sferach prawnych podniesiono tu myśl, aby rząd polski najrychlej zajął się w prowadzeniu hipoteki wileńskim, grodzieńskim, mińskim i białostockim. Wymagają tego dwie zasadnicze sprawy pierwsza, aby zlustrować szczegółowo własność ziemską w tych stronach, druga, aby ustrzedz własność zwłaszcza ziemską polską przed drapieżną chęcią wykupu jej. Wielu bowiem pola-

ków posiadających obecnie majątki w tych stronach chętnie je wyprzedają z obawy mogących nastąpić politycznych zmian, które z uporu koalicji, lub też intryg rosyjsko-litewskich zająć tu mogły. W Wilnie i Białymstoku, a zapewne i innych stronach są wszyscy przekonani, że Sejm projekt ten przeprowadzi i zatwierdzi, który wreszcie do pilniejszych spraw należy.

Podzięką za pomoc dla żołnierza polskiego.

Szeptycki wyraża serdeczną wdzięczność amerykańskiej misji Czerwonego Krzyża.

Wilno, 18 listopada (PAT.) Z głównej kwateron litewsko-białoruskiego wystosowano misji amerykańskiego „Czerwonego Krzyża” pułkownika Chesle następujące pismo Szeptyckiego. Zjawiliście się drodzy goście wśród odwojowej mojej armji, jak dobre anioły, wyczuwając, że właśnie na tym froncie najzawrotniej orkan wojny, najobficiej upływa polska krew, najcięższe jest zadanie żołnierza. Dywizje podległe, wśród uroczysk głuchych i kniej wiskich, mimo braku odpowiedniego wyekwirowania i trudnych warunków aprowizacyjnych, do dokuczliwego zimna i siekających wichrów nocy, dokazują cudów waleczności. Każdy żołnierz trzyma się jak lew, wiedząc, że jest żołnierzem polskim, że mu nie wolno nie być

bohaterem. To też w chwili, w której nie zapominać o nas, zani delegaci ofiarnego narodu, przynosząc żołnierzowi dary w postaci zimowego zaopatrzenia, czuję się szczęśliwym, że znalazłem sposobność złożyć Szanownym Panom za tyle dobrego serca i szlachetnego zrozumienia naszych krwawych wzmożeń, moje najserdeczniejsze i gorące podziękowanie. Jestem pewny, że cała Polska jak długa jest i szeroka wdzięczną Wam będzie za to, żeście nas tu obdarzyli nie tylko dobrem przyjaznym słowem, ale objęli serdecznym, ciepłym, kochającym ramieniem, pozwalając młodej armji północno-wschodniego frontu, stanąć jak granitowa epoka na straży granic Rzeczypospolitej polskiej i kultury zachodu. Podp.: Szeptycki gen. i dowódca frontu.

Widnokreśli.

Nowe państwa — pisze „Dziennik Poznański” — wyrastają zawsze na ruinach: nie tylko wczorajszych — ale i na ruinach w czysto ekonomicznym pojęciu. Wojny, przewroty, zniszczenie istniejących wartości — to podwaliny, na których historia pozwala świeże gmachy państwowe stawiać i budować. Nie jest to żadna nowa dziejowa, nie fatum — ale raczej objaw polityki na fakcie, że usuniecie każdej istniejącej wartości powala z nią razem cały szereg wartości, i dobytku z nią związanego. Powalenie Niemiec, których — bezstronnie powiedzieć trzeba — istotnie fenomenalną potęgę wzniosła wojna sama, poprzedziło także właśnie usunięcie się do ostatka, do granic możliwości państwa.

Tak runęły Niemcy — tak runęło ich życie ekonomiczne; musiało runąć i polskie. Cały ten dzisiejszy Polskę, naówczas w tej czy innej formie wasal niemiecki, nie tylko z konieczności musiał się dostrajać, ale i przemocą i gwałtem

był dostrajany do wymagań państwowej gospodarki Niemiec. Inna rzecz, że pod tym względem ma Polska swe pretensje — ale zrealizowanie pretensyj potrwa lata i nie przyda się na nic stanowi obecnemu. Ale Polska posiada życzliwość koalicji, więc przy pomocy tejże odbudowa trudną nie będzie. Tak głoszą z początku z promiennym uśmiechem na twarzy. Uśmiech ten się zatarł, ustąpił miejsca zmarszczkom sceptycznym. Bo pod tym względem „coś się zepsuło” na zachodzie, zwłaszcza w Londynie i Waszyngtonie. I nie dziw. Przyszły rząd Moraczewskiego, przyszły strajk, przyszła nieszczęsna reforma rolna. Zaufanie do Polski opada jak termometr na mrozie, a koalicja śledząca bacznie najznaczącego nęwołodka Eurojy, przestała zacierać ręce i drapie się po łysinie. Nie ludźmy się. Czasy wymagają otwartego spojrzenia w oczy rzeczywistości. Dla Anglii i Ameryki miarodajne są w stosunku do nas nie życzliwość, nie idealne porady, ale nasza zdolność płatnicza, nasze podstawy finansowe, choćby dla tego, że płacić mamy do koalicyjnej ko-

misji odszkodowań, że koalicja od nas spodziewa się, oczekuje... pieniędzy. Najlepszym wynikiem zyskania sobie trwałej i stałej życzliwości i przyjaźni zachodu jest dla nas w obecnej dobie dobra wewnętrzna gospodarka w kraju. Tymczasem... O stanie waluty naszej zawodzą żałośnie wróble na dachach. Mówi się i pisze i debatuje i radzi nad sanacją. Zdecyduje Sejm — ten Sejm, który zamiast upragnionej konstytucji po długotrwałych naradach dał nam — reformę agrarną — może i teraz w myśl swej tradycji zamiast ustalenia waluty da nam — reformę — dajmy na to — przemysłową... Trzy są postulaty niezbędne, po których dopiero może być mowa o sanacji naszego życia ekonomicznego: 1) rychłe zakończenie wojny, ssającej z ubogiego skarbu resztki sił żywotnych; 2) ustalenie waluty; 3) nawiązanie stosunków handlowych z zagranicą. O dwóch pierwszych rozwodzić się nie potrzeba; dość jasno mówią za siebie. Trzeci punkt nasuwa trudności nie tylko natury techniczno-praktycznej, ale — że tak powiem — ideowej. Sympatje nasze, tradycja najbliższej przeszłości prą nas do nawiązania nici handlowych głównie i w pierwszym rzędzie z krajami koalicji. Tymczasem jest to piun desiderium. Dla giełd zachodu pieniądź nasz wogóle nie istnieje, nie uważają nawet za stosowne notować jego kursu. Kredytu w kształcie surowców dla uruchomienia przemysłu w większych rozmiarach na bliższą metę nie dostaniemy: nie dostanie go rząd i tak już zadłużony. Prywatnym przedsiębiorstwem trudno o niego będzie; z drugiej strony nie ma możliwości potrzebne surowce płacić natychmiastowo. Pieniądz nasz w obecnym stanie zapłacić ich nie zdolen, bo przetwory w kraju samym musiałyby osiągnąć cen niebываłych. Pozostają więc kraje ościennie, z nich na pierwszy pian nasuwają się Niemcy. Wiekowa nieprzyjaźń podniecona wypadkami ostatniej doby każe nam mimowoli myśli tę odsuwać do ostateczności. A jednak ta ostateczność będzie koniecznością. Dopiero gdy zgotujemy sobie własne silne i trwałe podstawy krajowego dobrobytu, dopiero wówczas możliwe będzie powolne rozluźnienie tych węzłów z Niemcami i skierowanie ruchu handlowego na inne tory. Niemcy wiedzą to równie dobrze jak my, im potrzeba naszych surowców (plody rolnicze, ropa i t.d.) w równej mierze, jak nam ich węgiel. Wiedzą, że od nas dostaną potrzebne towary tańiej niż od koalicji — i my wiemy, że węgiel niemiecki tańszym dla nas będzie niż angielski. W nieszwowinistycznej prasie niemieckiej (nawet w rządowych organach) niejednokrotnie ta sama przebijata nuta. Filozofja tu prosta: dwum biedakom łatwiej dojść do porozumienia między sobą, niż biedakowi z bogaczem. W stosunkach ekonomicznych nie masz nie-nawści — nieprzyjaźni złym jest doradcą. Nie było chyba w historii większej ilości nagromadzonych wrogich instynktów między dwoma szczepami, jak w czasie wojny światowej między Anglią a Niemcami. I otóż — o dziwo! — ry-

choć cała nienawiść poszła w zapomnienie — i finansiersi angielscy sprasają do Londynu przedstawiciele niemieckiego świata handlowego, „na cześć ich“ (boche'ów, dzieciobójców, katów niewiast) wydają bankiet i nawiązują zerwane nici Anglii nie spieszą wyciągnąć ku Polsce pomocną rękę, woli trzymać się strony, gdzie wewnętrzny pachnie interes.

Odnosne wnioski wysnuć nie trudno. Dla Polski w obecnym stadium nie ma wyboru. Na

dalszą drogę będzie zadaniem mądrej polityki ekonomicznej ster statku, któremu handel na imię, przetrwać wówczas, gdy czas będzie po temu.

Tę radę daje nam „Dziennik Poznański”. Nie jest jednak ani interesem naszym, ani koalicji wzmożenie się przemysłowe Niemiec i dlatego — powinna koalicja ułożyć tak stosunki, abyśmy się bez Niemiec obejść mogli. (Przyp. Red. „Rozwoju”).

Minister Biliński o pomocy finansowej dla Łodzi.

Uzależniona będzie od owocnej i celowej pracy miejskiego zarządu.

W) W czwartek, dnia 13 bm. w Ministerjum Skarbu, jak donosiliśmy pod przewodnictwem ministra skarbu dr. Bilińskiego odbyła się blisko trzygodzinna narada w sprawie stanu finansów Łodzi. W obradach uczestniczyli radcy ministerjalni dr. Garczyński i p. Ule, szef sekcji samorządowej M. S. W. Sienkiewicz, ze strony magistratu m. Łodzi pp.: Riewski, Faterson, inż. Wojewódzki oraz posłowie łódzcy: Harasz, Helich, Napiórkowski, inż. Skulski, Spikerman i Ziemięcki.

Przedstawiciele magistratu łódzkiego podkreślili, iż niedobór obecny wynosi 24,000,000 i zwiększy się jeszcze przez podwyżki płac dla urzędników miejskich. Jedyny przeto ratunek upatrywano w przejęciu przez Rząd strat wojennych m. Łodzi, wynoszących 145,000,000 mk., w czem około 90,000,000mk. stanowią wydatki, zrobione w zastępstwie Skarbu na zapomogi dla rezerwistek, kwaterunek okupantów, sądy, policje, więzienie i t. p.

Szef ministerjum dr. Garczyński kładł nacisk na nowe pobory miejskie i wskazał na wprowadzenie podatków od przedmiotów zbytku, od widowisk, a głównie od przewozu (pobory od ładunków) i t. p.

P. Faterson w odpowiedzi twierdził, iż pogład taki jest odpowiedni dla Warszawy, miasta konsumcyjnego, gdy Łódź jest produkcyjną i winna się oprzeć na podatkach dochodowych, handlowych i przemysłowych.

Minister Biliński wskazywał na trudności w jakich znajduje się skarbu i niemożliwość wskutek tego przejęcia przez Rząd już teraz strat wojennych Łodzi, bo w ślad za Łodzią poszłyby inne miasta i wsie uszkodzone, a wówczas sumy reklamacji dosięgłyby miliardów. Sprawa odszkodowań wojennych Polski naogół przedstawia się niekorzystnie i jak rozstrzygnięta zostanie — jeszcze niewiadomo.

Posel inż. Skulski wskazywał na charakter wytwórcy Łodzi. Gdy przemysł się uruchomi, podatki wzrosną i niedobory się pokryją. Nie uważa też sytuacji za beznadziejną. Łódź rokuje lepszą przyszłość, niż Warszawa. Konieczny jest pobór podatku od ładunków.

Posłowie Harasz, Helich i Spikerman popierali zbiorowo wywody p. Fatersona, posel Helich zaś wspominał o robotach publicznych, na co dr. Biliński zapewnił, że żądania kredytów będą uwzględniane, jednak zastrzegł, iż roboty muszą być produkcyjne i akordowe.

Dr. Biliński w końcu oświadczył, że wobec ciężkiego położenia Łodzi, gotów jest przyść z pomocą w postaci subwencji celem częściowego pokrycia niedoborów, polecił jednak szybko opracowanie projektów nowych podatków.

Dalszą pomoc pan minister uzależnił od owocnej i celowej pracy miejskiego samorządu i polepszenia finansów miasta.

Z Rady Miejskiej.

a) Na wczorajszym posiedzeniu Rady Miejskiej w celu związania faktu zapoczątkowania w Łodzi powszechnego nauczania z ramienia zasłużonego męża na polu oświatowym Grzegorza Piramowicza, uchwalono wniosek przemianowania ulicy Olgieńskiej na ulicę Piramowicza.

Na propozycję p. Nowosielskiego postanowiono wybrać komisję, która zajmie się sprawą przemianowania innych ulic.

Jednomyślnie przyjęto również wniosek, dotyczący założenia w Łodzi politechniki w celu podniesienia rozwoju przemysłu łódzkiego.

Szerzenie oświaty wśród żołnierzy.

a) Stowarzyszenie Techników w Łodzi podjęło myśl zorganizowania „Towarzystwa szerzenia wiedzy wśród żołnierzy polskich”.

W tym celu zwołane zostało wczoraj zebranie organizacyjne, na którym prezes zarządu Stow. Techników, inż. E. Wagner, zaakcentował dążenie inicjatorów do otoczenia żołnierza polskiego, jako obywatela, troskliwą pieczą i daniem mu pomocy duchowej.

Na przewodniczącego powołano kapitana Fryśia, który zaprosił na sekretarza porucznika Duszkiewicza.

Odpowiedni referat w sprawie założenia projektowanego Towarzystwa wygłosił inż. Koźmiński, jako główny inicjator.

Inż. Koźmiński wskazał na nieodzowne stworzenie pomocy naukowych, bibliotek, urządzanie odczytów, pogadarek i t. p.

W końcu inicjator proponuje stworzyć komisję, która by opracowała odpowiedni statut, wzorując się na istniejącym „Stowarzyszeniu wiedzy wojskowej”. Przewodniczący, kapitan Fryś, oznajmił, że Dowództwo Okręgu generalnego zapoczątkowało akcję kształcenia oficerów i żołnierzy, że powołano się do tego referenci kulu-

ralno-oświatowi dla szerzenia wiedzy wśród żołnierzy, prowadzone są kursy dla analfabetów. Akcja utrudniona jest z powodu braku bibliotek z dziełami z zasadniczych dziedzin wiedzy. Z inicjatywy generała Olszewskiego powstał wydział naukowy, który organizuje specjalne odczyty w Kasynie dla oficerów.

Na wzór warszawskiego powstać ma w Łodzi „Koło przyjaciół wiedzy wojskowej” — bez zabarwienia politycznego. Pożądaniem przeto byłoby, jak twierdził kapitan Fryś, ażeby w Kole tym znaleźli wszyscy inicjatorzy projektu i popierający myśl Stowarzyszenia Techników. Koło przewiduje trzy sekcje: 1) odczytową dla żołnierzy; 2) wykładową; 3) fachową.

W sprawie zorganizowania „Koła” odbyć się ma zebranie w sztabie generalnym, z udziałem zaproszonych osób zainteresowanych.

Przedstawiciel Tow. opieki nad żołnierzem polskim, przekształconego obecnie na Łódzki Oddział Tow. Czerwonego Krzyża, p. Z. Fiedler zakomunikował, że Tow. działało w kierunku pomocy żołnierzowi polskiemu, a działalność ta wyraziła się w urządzaniu kursów w szpitalach przy ul. Pańskiej i Przedzalnianej oraz w oddziale Saperów. — Oddział w dalszym ciągu chętnie odda swe usługi do pomocy władzom wojskowym w szerzeniu oświaty wśród żołnierzy. P. Fiedler uważa, iż niezależnie od urządzania biblioteki, koniecznym jest założenie kursów dla nauczycieli wojskowych, którzy prowadzić mają naukę analfabetów...

Na wniosek inż. Wagnera postanowiono wybrać komitet, który porozumie się z organizatorami instytucji, zapoczątkowanej przez władze wojskowe i opracuje plan przyszłej działalności „Towarzystwa szerzenia wiedzy wśród żołnierzy”. Komitet ten zajmie się sprawą urządzania obchodu listopadowego na większą skalę, według programu, który ma wypełnić: słowo wstępne, muzyka, śpiew i obrazy świetlane.

Do komitetu wybrani zostali pp.: Z. Fiedler, Koźmiński i porucznik Duszkiewicz.

KRONIKA.

— Wieczór Wyspiańskiego.

Tow. Ucz. „Samopomoc”, przy Gimnazjum im. M. Kopernika, urządza w sobotę dn. 22 b. o godz. 7 i pół wiecz. w sali Handlowców (Piotrkowska 108) wieczór artystyczny, poświęcony twórczości Wyspiańskiego.

W celu wypełnienia ciekawego i obfitego programu zaproszono wybitne siły miejscowe. Między innymi odegranych będzie kilka fragmentów z „Wesela”.

Sympatyczny program oraz cel (na dofinansowanie uczniów Gmn. im. M. Kopernika) wzbudził wielkie zainteresowanie w szerokich kręgach naszego społeczeństwa.

Bilety można nabywać przed przedstawieniem w sali „Handlowców”.

— Walka z hyjenami wojennymi.

a) Komisja sądowa przy Urzędzie Wojewódzkim z lichwą i spekulacją w Łodzi skazała za porwanie cen wyższych za towary, aniżeli oznaczone w cenniku: Teodora Wagnera, przy ul. Piotrkowskiej 101 na 1000 mk. grzywny, lub miesiąc aresztu; Mendla Tancera, Dawida Katzenzolla, Matkę Łagrzycką po 500 mk., lub miesiąc aresztu; Mendla Mińca, Moszka Kraja po 500 mk. lub mies. aresztu, Majera Henzonowicza i M. Hasenberga po 300 mk., lub 3 tygodnie aresztu.

— Polska Macierz w Zgierzu.

a) Na zebraniu Koła Polskiej Macierzy Szkolnej w Zgierzu, wybrano na prezesa Władysława Wieczorka, na wiceprezesa p. Romana Krzemieńskiego, na skarbniczkę p. Gabrieli Olszewską, na sekretarza p. Wacława Jezierskiego (ponownie).

Komunikat.

— Z „Luny”.

W Kinematografie „Luna” demonstrowana będzie dziś i dni następnych wspaniała, nadzwyczajnie efektowna, porównawcza i wzruszająca i stylizowana gra wykonawców dramat p. t.: „Magdalena”. Obraz ten jest arcydziełem wskiej wytwórni „Vera film”.

Teatr i sztuka.

— Teatr Polski (Dzielnia 18).

Dzisiaj, w środę, dnia 19 b. m. i dni następnego Teatr Polski daje ciekawą się ołbrzymim powodzeniem światłą aktualną satyrę polityczną W. Perzyńskiego p. t. „Polityka”. Liczne zebrana publiczność na dem. przedstawieniu tej sztuki owacyjnie przywitała skonały utwór W. Perzyńskiego, darząc wykonawców witami oklaskami. Ceny miejsc zwyczajne.

W sobotę po poł. o g. 4 po cenach najniższych dla młodzieży Teatr gra „Stuby panięskie” Al. Ry. Wieczór zaś wprowadza Teatr na repertuar skonałą komedię B. Shava „Major Barbara”.

Zygzyki.

Rozbijała się niesłychanie aura w tym roku. Usłała ona nam zimę w listopadzie taką, często w styczniu i lutym nie oglądaliśmy. Ci z północnego-zachodu przyszła chmura, która śnieżna i przebiegła całą północną Europą. W Paryżu śnieg leżał na 25 centymetrów grubościanem.

Północne Niemcy zasypane śniegiem. Polska od Wilna po Łódź i dalej na południe, aż za Częstochowę tonie w śniegu. Częstochową dalej na południe ma być rozedmianie, to deszcz, to śnieg naprzemiennie.

W Krakowie parę dni temu panowała słychana mgła.

We Lwowie, gdzie klimat jest bardziej kontynentalny mamy naprzemiennie, to deszcz, to wyliz, to przymrozki.

Takie figle płata nam w tym roku aura, bacząc na to, że braknie wszędzie opał i miasta skarżą się na brak wagonów, kolejki, brak węgla, a górnicy na niedostatek żywności. Klóćmy się, a aura chce nas rozumu uczynić niewolnic do pracy.

Jakież to głupie? Dziś pracować, a jutro przecież i tak niedługo będzie koniec świata.

Polacy będą opłacać podatek dochodowy.

(Od wł. korespondenta.)

Waszyngton, 10 listopada. Wydano tu prawo, które zabrania wyjazdu każdemu cudzoziemcowi ze Stanów Zjednoczonych w pierw, zanim nie opłaci podatku dochodowego. Ponieważ najwięcej spodziewają się wyjazdów amerykańskich Polaków, przeto podatek ten w pierw linii dotknie naszych rodaków.

Podatek ten (Income Tax) wypada wnieść do kolektora dochodowego (Collector Of International Revenue), który zbadawszy zarobek wyjeżdżającego w 1916, 1917, 1918 i 1919 roku wyda dopiero dwa równobrzmiące blankiety, z którymi udając się do władz portowych będzie można uzyskać świadectwo na wyjazd.

Już mają dosyć tej gospodarki lewicowej.

(Od własn. koresp.)

Radom, 18 listopada. Zebrał się tu bardzo wielki wiec obywateli miasta Radomia, który zażądał przystąpienia do Rady Miejskiej i Magistratu. Wiek z przedstawicielami Związków za-

wodowych i Narodowych postanowił nadto żądać od rządu nadzoru nad Radą i Magistratem, a nawet rozwiązania tego miłego zarządu miasta. Protesty i uchwały podpisało z górą dwa tysiące osób.

Angielski werbunek polaków do Kamerunu.

(Od wł. korespondenta.)

Lwów. Jak donosi „Trybuna Polski” wiecowie przebywa jakiś oficer angielski, który werbuje ochotników do armii angielskiej do Kamerunu w Afryce. Warunki werbunku są niezwykle pomyślne, albowiem, oficerom ofiarowuje się prócz utrzymania 120,000 marek rocznie, około 240,000 koron. Żołnierzom ofiarowuje się prócz utrzymania i odzieży po 460 funtów szterlingów co czyni przy niskim kursie funta naszej około 8,500 koron miesięcznie, a rocznie przeszło 100,000 koron. Podobno rząd nasz zasadniczo patrzy nie-

chętnie na ten werbunek, więc ów Anglik werbuje jedynie ochotników, stojących poza wiekiem popisowym, lub zwolnionych od służby w wojsku polskiem, jako niezdolnych.

Blizszych szczegółów tego sensacyjnego werbunku podać nie jesteśmy w możności, ale jeżeli jest w informacjach jakieśmy otrzymali wiele prawdy, domagamy się od rządu, ażeby wzbrocił dalszego werbunku. Polak nie jest murzynem, ma dzś swoją ojczyznę i, choć mu tu nieraz przykro i gorzko, chce, może i powinien na swojej ziemi pracować.

LUD ROSYJSKI POWSTAŁ PRZECIW BOLSZEWIKOM.

Paryż, 18 listopada (PAT.) Według ostatnich doniesień z Mikołajewa wybuchło powstanie ludowe przeciw czerwogwardystom w okolicy Borysogłocka. W Briańsku rozpoczęło się powstanie, które popierał pod koniec października 14 czerwonej dywizji. Równocześnie wybuchły ruchy rewolucyjne w gub. Kałuskiej i

Sierpuchowskiej a ostatnio w gub. Moskiewskiej. Powstańcy szukają połączenia z armią ochotniczą na południu. Bolszewicy są zmuszeni wycofać z tego powodu pułki z frontu. W południowej Rosji zorganizowały się ponownie związki zawodowe robotnicze, zduszone przez bolszewików.

Wojna domowa w Rosji musi być wkrótce zakończona.

Oświadczenie Lloyd'a Georga w izbie gmin.

Nauen, 18 listopada (PAT.) Lloyd George oświadczył, że nie zamierza zmienić polityki brytyjskiej w stosunku do Rosji sowieckiej i podkreślił z naciskiem, że nikt nie był upoważniony z jego strony do rozpoczęcia rokowań z rządem sowieckim. Anglja dała dotychczas do dyspozycji rządu przeciw bolszewickim 100 milionów funtów szterlingów. Wojna domowa w Rosji musi być

wkrótce zakończona ze względów humanitarnych i gospodarczych. Rząd angielski jest gotów podjąć wszelkie kroki zmierzające do restytucji pokoju w Rosji. Państwa sprzymierzone projektują zwołanie konferencji międzynarodowej przy współudziale rządu Kołczaka i Denikina ażeby uporządkować nareszcie kwestję rosyjską.

Wznowienie polityki polskiej.

Jak slychać, pomiędzy rządem polskim a Niemcami doszedł do skutku nowy układ, na mocy którego polskie komisje wojskowe i cywilne, będą przekraczać dotychczasową linię demarkacyjną w celu dokonywania zakupów żywności, zboża, cukru i surowców. Oprócz tego dowództwo wojsk polskich otrzymało prawo wysyłania poza linię demarkacyjną oddziałów i kolumn transportów.

Na zebraniu kupców niemieckich w Wrocławiu wyrażono pod świeżym wrażeniem polskiego zwycięstwa na Górnym Śląsku przy wyborach plebiscytnych, żeby na wypadek zwycięstwa Polaków w plebiscytnym żądać przyłączenia prowodu wrocławskiego do Polski. Wywodzono, że Wrocław bez Górnego Śląska straci wszelkie znaczenie. Powyższa propozycja na zgromadzeniu kupców miała ogólne poparcie.

W zdrowiu p. Romana Dmowskiego nastąpiło znaczne polepszenie. Gorączka spadła do 38°.

lecz jeszcze ze 2 tygodnie chory będzie musiał spędzić w łóżku.

Posel Rzeszypospolitej polskiej w Norwegii Czesław Pruszyński podpisał dnia 3 bm. z rządem norweskim konwencję handlową, na mocy której Norwegja otwiera Polsce kredyt do 28 milionów koron norweskich na pokrycie dostawy 200,000 beczek śledzi, które mają być dostarczone w przeciągu 3 miesięcy.

Posel Rzeszypospolitej polskiej w Norwegii pan Czesław Pruszyński wydał w poselstwie przyjęcie na którym obecni byli minister spraw zagranicznych Ihlen, wielki marszałek dworu norweskiego Ruftad oraz postowie francuski, szwedzki, włoski, duński i inni.

Nowa intryga pruska.

Nauen, 18 listopada (PAT.) Naczelny prezes regencji śląskiej wydał obwieszczenie na mocy którego rozdzielił prowincję śląską na prowincję Górnośląską i Dolnośląską na mocy prawnej.

Odrzucenie ataków bolszewickich.

Warszawa, 18 listopada (PAT.) Komunikat Sztabu Generalnego Wojsk polskich.

Front litewsko-białoruski: Nieprzyjaciel ponowił w ciągu dnia wczorajszego zacięte ataki w rejonie Lepła. Ataki zostały z wielkimi dla nieprzyjaciela stratami odparte. Również na odzinku Polesia na południe od Prypeci prowadził nieprzyjaciel w kilku miejscach ataki, został jednak w walce wszędzie odrzucony.

Front wołyński: Spokój.

W zastępstwie szefa sztabu generalnego Haller, pułk.

Uroczystość wojskowa.

Poznań, 18 listopada (PAT.) Dziś o godz. 11-ej przed poł. odbyło się na placu Wolności uroczyste poświęcenie i wręczenie sztandaru II pułku ułanów Wielkopolskich.

Rocznica.

Poznań, 18-go listopada (PAT.) W piątek odbędzie Poznań pierwszą rocznicę oswobodzenia Lwowa.

Poświęcenie P. K. P. w Mińsku.

(Od wł. korespondenta.)

Mińsk, 18 listopada. — Odbyło się tu uroczyste poświęcenie Polskiej Kasy Pożyczkowej na której czele jako dyrektor stanął pos. Łódzki p. Dąbrowski. Nowego dyrektora przyjęto bardzo życzliwie. Na poświęcenie zbrali się liczni przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych, wielcy przemysłowcy i obywatelstwo mińskie.

Nadmiar urzędników.

(Od wł. korespondenta.)

Warszawa, 18 listopada. — Mówi się tu dużo o uzdrowieniu stosunków biurokratycznych, dziwna rzecz diaczego kraj nasz obsadzono taką wielką liczbą urzędników. W „Foreign Office”, t. j. w angielskim ministerjum spraw zagranicznych pracuje około 100 osób, kiedy w naszym ministerstwie spraw zewn. zajętych jest 270, a przecież jakie to rozległe stosunki posiada Anglja, a jakie nowo-utworzona Polska.

Komunikacja z Niemcami.

Poznań, 18 listopada (PAT.) Ruch pociągów osobowych z Poznańskiego do Niemiec został znów podjęty. Pociąg do Leszna odchodzi, jednak zamiast o godz. 6 min. 11 rano, o godz. 7 min. 11 rano.

Ukaranie komunisty.

Piotrków, 18 listopada (PAT.) W piątek 14 bm. rozpoznawał piotrkowski sąd okręgowy w Dąbrowie głośną swego czasu sprawę Józefa Skalskiego, znanego w Zagłębiu Dąbrowskim agitatora komunistycznego i członka Rady delegatów robotniczych w Sosnowcu. Przewodniczył rozprawie sędzia Kowalski, oskarżał podprokurator Kolonna Walewski. Sąd skazał Skalskiego na półtora roku więzienia.

Z WARSZAWY.

Warszawa, 18 listopada. (PAT.) Dziś odbyła się w Warszawie uroczystość poświęcenia sztandaru I pułku szwoleżerów. Uroczystość rozpoczęła się nabożeństwem w kościele garnizonowym na Placu Saskim, odprawionym przez kapelana wojskowego ks. Pankertego, w asystencji kapelana Naczelnika państwa ks. Pleski-Pieszczynskiego i innych.

Komisja skarbowo budżetowa Sejmu dokończyła obrad nad referatem d-ra Adama o preliminarzu Ministerstwa oświaty i uchwaliła rezolucję, wzywającą rząd, aby przedłożył Sejmowi ustawę zasadniczą, mającą na celu zjednoczenie szkolnictwa powszechnego i stworzenia typu szkoły w całym państwie pod względem ustroju i programu nauki oraz sposobu nauczania jednolitego.

Pożyczka dla Denikina.

Berlin, 18 listopada. (PAT.) „Localanzeiger” donosi na podstawie „Daily Herald”, że Japonja udzieliła Denikinowi drugiej już pożyczki w kwocie 30 milionów jenów.

S. † P.

EDMUND PROPPÉ

ukochany nasz syn, brat i krewniak, telegrafista radie stacji wojsk polskich we Lwowie
zmarł także po krótkiej i ciężkiej chorobie, dnia 29 października roku bieżącego, przeżywszy lat 20 miesięcy 6.

Wyprowadzenie drogi nam zwłok nastąpi w środę, dnia 19 listopada o godzinie 3:00 po południu z kaplicy przedpo-
grzebowej na Stary cmentarz Ewangelicki w Łodzi. Na smutny ten obrządek zapraszają krewnych, przyjaciół, kolegów i znajomych

2907 1

Stroskani rodzice i rodzina.

Z SEJMU.

(Posiedzenie wczorajsze.)

Warszawa, 18 listopada (PAT.) Po usunięciu z porządku dziennego dzisiejszego posiedzenia Sejmu w dyskusji nad sprawozdaniem prezesa ministrów na życzenie kilku klubów przystąpiła Izba do rozprawy nad sprawozdaniem komisji ochrony pracy, w sprawie 8-godzinnego dnia pracy.

Pos. dr. Tohn w imieniu zjednoczenia żydowskiego zgłasza poprawki celem umożliwienia pracownikom żydowskim pracy w dniе świąteczne w żydowskich instytucjach dobroczynnych, wyznaniowych, rzemieślniczych i przemysłowych, nieczynnych w sobotę.

46-godzinny tydzień pracy.

Izba przeszła następnie do dyskusji szczegółowej, w której przemawiało kilku posłów.

W głosowaniu poprawki komisji przemysłowo handlowej co do wprowadzenia 48 godzinnego tygodnia pracy zamiast 46 godzinnego odrzucono, poczem przyjęto artykuł pierwszy ustawy, wprowadzający 46 godzinny tydzień pracy.

Po przyjęciu 4 dalszych artykułów dalszą rozprawę odroczone, przyczem Izba przeszła do pracy aprowizacyjnej.

Przyjęcie ustawy aprowizacyjnej.

Marszałek oznajmia, że do art. 1 o obrocie ziemiopłodami tak jak on został uchwalony w drugim czytaniu zgłosił ks. Starkiewicz poprawkę, mającą na celu przywrócenie dawnej tabelki kompensacyjnej.

Pos. Czapiński wobec tego, że sprawa sekwestru jest przesądzoną zgłasza zasadniczą poprawkę skłócenia ustępu o wolnym handlu.

Po dalszej dyskusji w której zabierali głos pp. Gdyk, Grzędzielski, ks. Okoń i ks. Lutosławski, poprawkę ks. Starkiewicza przyjęto, poprawkę zaś p. Czapińskiego odrzucono. Następnie przyjęto ten bloc w drugim i trzecim czytaniu całą ustawę wraz z dopiero co przyjętą poprawką ks. Starkiewicza.

Sprawa prześladowań czeskich na Śląsku.

Po uchwaleniu względnie odesłaniu do komisji całego szeregu wniosków nagłych zgłoszonych rezolucji Izba przystąpiła do sprawozdania komisji zagranicznej o wniosku nagłym p. Kantora i Bobka w sprawie prześladowań czeskich na Śląsku.

Pos. ks. Londzin oświadcza:

Na pograniczu czesko-polskim od 10 miesięcy ludność polska narażona jest na cierpienia i domaga się pomocy ze strony Rady Narodowej która jednakże jest bezsilną i może tylko uspokajać. Najważniejszą przyczyną tych rzeczy jest linja demarkacyjna która oddziela od Rady Narodowej 100,000 ludności polskiej.

Linja demarkacyjna powstała 3 lutego i zawdzięcza swoje powstanie nieznanemu stosunków w Paryżu.

Mówca przypomina ugodę polsko-czeską z dnia 5 listopada 1918. Pozwatcenie tej ugody przez napad czeski z dnia 23 stycznia i zaznacza że po tym napadzie Czesi skasowali administrację polską, a wreszcie w październiku r. b. zabrali nam nasze szkoły.

Podstępne przygotowania czeskie do plebiscytu.

Czesi prześladowają ludność polską i przygotowują się do plebiscytu, starając się go sfałszować, dali mianowicie rozkaz, ażeby pod pozorem występów wytaczano procesy, zachęcając w ten sposób do szpiclostwa.

Komisja plebiscytowa przyjechała do Cieszyna, ale nie zakończyła tej pracy. Jest opracowany projekt administracji na ziemiach plebiscytowych, który zatrzymuje w dalszym ciągu linję demarkacyjną i utrzymuje wszystkie gwałty czeskie. Przeciwno temu musimy jak najenergiczniej wystąpić. Nie możemy dopuścić, żeby plebiscyt odbywał się pod naciskiem gwałtów czeskich.

Dalej za linję demarkacyjną mają pozostać urzędy czeskie, żandarmerja czeska, którą powiększono w niektórych gminach do 100 osób. Jeżeli władza cała będzie w rękach czeskich, to trudno będzie uświadamić ludność. Na obszarze polskim mają być nie tylko władze polskie ale i władze czeskie.

Nic nie mamy przeciwko temu, żeby komisja plebiscytowa miała nadzór nad władzami polskimi, ale niech ona nie miesza się do naszych rządów, bo się na nich nierozumie. To są ludzie, którzy nie mają wyobrażenia o naszych stosunkach administracyjnych, administracja powinna tedy być w rękach władzy polskiej. (Brawa).

O Spisz i Orawę.

Ponieważ plebiscyt ma się odbyć również na Spiszu i Orawie, należy wysłać tam delegata. Trzeba, żeby władze czeskie usunęły się z okręgów plebiscytowych. Niech ludność obejmie administrację, niech przeprowadzi wybory gminne, a wtedy na Orawie i Spiszu plebiscyt wypadnie pomyślnie dla Polski.

Mówca prosi o przyjęcie następującej rezolucji, proponowanej przez kom. sję dla spraw zagranicznych.

1) Sejm wzywa rząd, by podjął natychmiast energiczne i stanowcze kroki ku obronie przez prawo ludności polskiej na Śląsku Cieszyńskim przed presją władz czeskich. 2) By przedsięwziął wszystkie niezbędne środki, ażeby z chwilą przybycia na Śląsk międzysojuszniczej komisji plebiscytowej i wycofania się ze Śląska Cieszyńskiego wojsk polskich i czeskich ustanowiona ugodą paryską z dnia 3 lutego 1918 r. linja demarkacyjna została zniesiona i wszelkie władze czeskie zostały po za linję 5 listopada cofnięte. 3) By zapewnił również usunięcie na czas plebiscytu wszelkich władz czeskich z poddanego plebiscytowi Spiszu i Orawy.

Rezolucję komisji zagranicznych, wzywającą rząd do przedsięwzięcia energicznych środków przeciw gwałtom czeskim na Śląsku Izba przyjęła jednogłośnie.

Po odczytaniu wniosków nagłych i odesłaniu ich do odnośnych komisji posiedzenie zamknięto. Następnie w czwartek o godz. 4 ej po południu.

Zamach w Rosji.

Berlin, 16 listopada, (PAT.) Na „Rosyjski komitet obrony kraju w Moskwie“ dokonano dnia 24 zamachu przy pomocy bomb, w czasie którego wiele osób odniosło rany. Komitet obrony kraju stwierdza, że anarchiści w ostatnich czasach dokonali już kilka zamachów na sowieckie orga-

nizacje. W nocy z 26 na 27 października zaatakowali bolszewicy główną kwaterę anarchistów, którzy otoczeni wysadzili dom w powietrze.

Wybory we Francji.

Lyon, 18 listopada, (PAT.) Dotychczas wiadomo o rezultacie niedzielnych wyborów w 27

departamentach. Otrzymali tam republikanie wicowi 27 miejsc, radykali 10, socjaliści 10, republikańscy socjaliści 7, zieloni 10, socjaliści 10, postępowcy 17, liberali 16, konserwatyści 8.

Stan rzeczy w państwie Litwy.**Litwa zbroi się.**

Wilno, 18 listopada (PAT.) Rząd kowieński zarządził mobilizację starych żołnierzy do 45. Z powodu wrzenia wśród zmobilizowanych poborów ich zaniechano. Zmobilizowanym nikom od lat 18 do 23 wydano natychmiast mundury i broń, sprowadzone z Anglii.

Brak gotówki na Litwie.

Wilno, 18 listopada (PAT.) Sytuacja finansowa rządu kowieńskiego pogarsza się. Żołnierze i urzędnicy od 4 ch miesięcy nie otrzymują pensji i z tego powodu panuje wielkie rozczylenie.

Robota zakulisowa niemiecka.

Wilno, 18 listopada (PAT.) Na pograniczu Prus wschodnich i Litwy działają gęsto rozcone biura werbunkowe, które pod przykrym werbowania ochotników do „Freikorps Diebitz“ przemycają na Litwę wielką liczbę żołnierzy niemieckich. Zdemobilizowany 21 pułk piechoty niemieckiej z Torunia przeszedł w całości pod pozorem dezercji na Litwę. Oddział ten wrogach kompletne uzbrojenie i wykwił podzielono między wojska niemieckie stojące na linji Taurogi-Stawle.

Bandyt niemieccy.

Wilno, 18 listopada (PAT.) Mimo zapewnienia rządu kowieńskiego nie daje się im powstrzymać grabieży i rabunku mienia polaków na Litwie. Niedawno podczas jednego z takich napadów zastrzelony został obywatel ziemski Nawlicki. Pod Kiedanami żołnierze niemieccy zrabowali majątki Goszczony, koło sagoly, Jadziany koło Birz. Kierownikami partii byli urzędnicy niemieccy, którzy są teraz na służbie u litwinów.

Ukradł pół miliona.

Wilno, 18 listopada (PAT.) Organ chłopski „Dziennik“ donosi na podstawie twierdzenia jańskiego demokratów litewskich, że były premier Slezewicz, nie mógł się wylegitymować na posiedzeniu taryby z braku półmilionowej sumy. Dziennik podaje, że Slezewicz tym zdarzeniu umknął za granicę.

Na lewym brzegu Dzwiny.

Berlin, 18 listopada, (PAT.) „Tägliche Post“ donosi na podstawie interwencji niemieckiego biura prasowego pomiędzy innymi, że zwycięstwo bolszewików nad Niemcami wojska litewskie przerzuciły swój front na lewy brzeg Dzwiny. Wielki gościnniec prowadzący do Dzwiny znajduje się pod ogniem artylerji bolszewickiej.

Temple lewicowych burzyci.

(Od naszego korespondenta.)

Chicago, 18 listopada. — Władze wojskowe zabrały się na serio do templa radykalnych burzyci, zwłaszcza burzących spokój w lewym przemyśle. Aresztowano w Gerz (Indiana) 40 przewodników, podejrzanych o podburzanie do strajku. Wielu z nich silnie poturbowali robotnicy. Wśród aresztowanych przeważają cudzoziemcy.

Błędy koalycji

Paryż, 18 listopada. (PAT.) Jak donosi New York Herald: Lloyd George oświadczył następująco: Przyrzekliśmy wspomagać słabsze państwa. Traktat nie spełnił obietnicy dania Polsce dostępu do morza, Francji zaś lewego brzegu Morza Czarnego. Popelniliśmy błąd w kwestji Rieki. Ostatnim zaś naszym błędem było odebranie Grecji.

Szopka berlińska.

Berlin, 18 listopada. (PAT.) Na poniedziałkowym posiedzeniu komisji śledczej niemieckiego zgromadzenia narodowego obrano nowego przewodniczącego, Gotheima. Posiedzenie odbyło się w pełnym składzie wobec wszystkich członków zwanych przez komisję. Między innymi był Eberich, Hindenburg i Ludendorff.

Walka ze strajkiem.

Paryż, 18 listopada (PAT.). Prasa paryska występuje przeciwko strajkowi drukarzy, którzy oływują go drożyzną życia. Prasa wykazuje ofiarą drożyzny pały przedewszystkiem same redakcje pism i oświadcza, że jedynym środkiem przeciwdziałającym jest nie zaprzestanie prasy, lecz zwiększenie jej wydajności.

Niemcy w Stanach Zjednoczonych.

Berlin, 18 listopada. (PAT.) W sobotę odejechała do Waszyngtonu niemiecka delegacja na konferencję pracy.

Ofiary.

Czerwony krzyż.

Od porucznika D. 20 mk.
Od Szmala Janisza kara 300 mk.

Na agitację plebisycytową na G. St.

Od kontrolera Dębińskiego, złożył za nadużycie biletowe mk 5. Zamiast kwiatów w dniu imienin swego szefa i kolegi, p. Teodora Ładzińskiego, koleđy Sekcji I składają 30 mk.

Na Górno-Slązaków.

Bezimiennie 50 mk. Zebrano przez kasę Wydziału handlowego Sejmików w Łodzi 176 mk. 50 f.

Na Żołnierza Polskiego.

W dzień imienin p. Smiechowskiego zebrane p. Zwierzynka na ciepłą odzież 20 mk. 50 f. Od dzieci kara za zrywanie gruszek w cudzym ogrodzie 7 mk. 25 f. P. Piotrkowska od prac. w-lu drogowego st. Pabjanice 125 mk. 50 f. Od A. Leśniewicz i Ammer 4 mk. Kolejki elektr. Łódzki. 8 mk. 30 f.

Od pasażera K. Elektr. Ł. jako karę 5 mk. Smul, 12 mk.

Szkola Nr. 47, oddział 4, składa 6 mk. Od F. Sękowskiej 10 mk. Kwiatarnia „Marysin” 50 mk. M. Szmedlerowa zamiast wlecia na grób s. p. Zygmunta Troszczyńskiego 10 m. P. Andrzejostwo Reliszko 10 mk. Od żydówki za fałszowanie cukru 30 mk. Jarzębiński Al. 5 mk. Icał S. 100 m Z. Słuszkiewicz 25 m.

Na wpłwy dla Hallerczyka.

Od Kotusia 2 mk. F. Sękowska 5 mk.

Na biedne dzieci.

Eruś Szmeller 5 mk.

Kursy państwowej centrali dewiz.

Warszawa, dnia 18 listopada 1919 r.

	Dewizy		Banknoty	
	Kupno	Sprzedż	Kupno	Sprzedż
Funty szterlingi	188	190	183	191
Dolary Stan. Zjedn.	44.75	45.25	44.75	45.50
Dolary Kanadyjskie	—	—	—	—
Franki francuskie	5.10	5.20	5.10	5.25
Franki szwajcarskie	8.65	8.75	8.65	8.80
Liry	4.00	4.10	3.95	4.15
Marki niemieckie	135.00	137.00	135.00	138.00
Marki drobne do 10 włącznie	—	—	100.—	—
Korony austriackie	—	50.—	—	50.—
Korony czeskie	92.—	94.—	—	—
Kurs przerechowania na korony	55.—	—	—	—

Amerykańska SARAH BERNARD
GAIL KANE gdzie???
 kiedy???
 przyjeżdża na kilka występów.
 2910 1

Podwójny program!
Kino CORSO
 Zielona 2.
Podwójny program!

SAMOCHODOWE ZARECZYNY
 Przewyborna farsa w 3-ach aktach ulubieńcem publiczności — HARRISONEM w roli głównej.
 ORAZ
PRZEZNACZENIE
 Wybitny dramat życiowy w 3-ach aktach, przy współudziale najwybitniejszych artystów fabryki Nordisk w Kopenhadze.
 Początek przedstawień o godz. 5, w niedziele i święta o godz. 3-ej.
 Sala ogrzana!!
 2909 1

OBUWIE
Amerykańskie!!
 w lepszym gatunku oraz towary białe, galanterję i kosmetykę poleca 2853 6
 Dom Handlowo-Komisowy 98. Piotrkowska 99.

Najtańsze źródło
Ważne dla kupców!
CAJGI od Mk. 5.25 w wyborze
LAMA od Mk. 8.50
FLANELA od Mk. 11.75
MADEPOLAM od Mk. 9.50 i płótno.
PŁÓCIENKA od Mk. 11.50
SURÓWKA od Mk. 11.50 „Prima”.
POURPOUR od Mk. 16.25 czerwone.
CAJK KORT od Mk. 21.50
PŁOTNO od Mk. 24.50 prześcieradłowe
BARCHAN od Mk. 21.50 podw.
KORTY 35 00 oraz towary w lepszych gatunkach, jak: zagraniczne szewioty, sukna na damskie ubiory; korty i tuch-krep na męskie ubrania, welury na palta i podszewka.
 Wszystko bardzo tanio, bo w mieszkaniu prywatnem.
Dzielnia 34 poprzeczna oficyna, I piętro. (niedaleko kolei)
 2911 1

STENOGRAFIJA.
 Dnia 20 b. m. rozpoczyna się Nowy kurs stenografji polskiej podług uproszczonej metody Kursy Handlowe Minny Bucholcowej Przejazd 20. 2872 1

Gabinet Röntgenowski
 pod kierunkiem D-ra HENRYKA GOLDBERGA
 Lecznica „Unitas” Pusta 19. — Prześwietlenia, zdjęcia, leczenie.
 Godziny przyjęć: 10—12 i 4—6 wiecz. 2817-n8-8

Pierwszorządny Krawiec Wojskowy
Z. WEKSLER, Piotrkowska 32
 wykonuje wszelkie zlecenia dla wojska z własnego i powierzono materiału; posiada na składzie kożuszkę i bekieszę na zimę. Ceny przystępne. 2842 1

NA WYPŁATĘ
 towary damskie, męskie, dziecięce, obrusy i kołdry
Ch. Markowicz i S-ka
 Piotrkowska № 37, w podwórzu 2688-6

Sienniki wiedeńskie
 z tkaniny papierowej imitujące oryginalne **NADESZŁY.**
 Sprzedaż hurtowa i detaliczna. 2884 4
M. Dobrzyński, Łódź, CEGIELNIANA 19 m. 12.

Dobre interesy dla przemysłowców chrześcijan.
PLACE
 pod zakłady przemysłowe 115 morgów na terenie Zagłębia. Linje kolejowe po obu stronach placu. Węgiel na miejscu. Cena 4 marki metr kwadratowy.
Domy dochodowe różnej wielkości z placami, ogrodami w Zagłębiu. Ceny przystępne.
Doskonała lokata kapitałów
 w przedsiębiorstwie budowlanem o milionowym kapitale zakładowym z ograniczoną poręką. Udziały od 5,000 marek; dywidenda wysoka. Wiadomość „Kurier. Zagłębia” w Sosnowcu. 2910:3

Koncesjonowana V-o klasowa **szkola szermierki** w Łodzi.
 Zapisy o godzinie 8.30 w kancelarji Szkoły w hotelu „Klukas”, Cegielniana 64 m. 15, lab na lekcjach Wschodnia 74 od 4-ej do 8-ej. 2906 1

PRASY HYDRAULICZNE KOMPLETNE URZĄDZENIA
OLEJARNI MASZYNY DO TŁUCZENIA KAMIENI POLNYCH NA **SZABER SZOSOWY**
 WYRABIA **K. Drzewiński i S-ka** Łódź, Killińskiego № 97. 2592s1

SANKI
 na 4 osoby z kołem dla kuczera siedzenie na koźle. Wiadomość w Sokołnikach u zarządzającego pod Ozorkowem. 2905 5
Kupuję stare zęby 100 marek
 daje za aparat starych zębów, ul. Andrzeja № 2. Nadryczny. 2890 4

Wyszła z druku książka
D-ra K. Radwana
pod tytułem:
Powodzenie

Treść: Przedmowa: Zamiat wstęp. Powodzenie. Autosuggestja. Technika emocjonalna. Metoda użytkowania siły popędów dla swoich korzyści. Psycho-analiza.

Cena Mk. 5 -
Nabywać można w księgarni
ALFEDA STRAUCHA
ul. Dzielna 12. 2735 1

Dr. H. Sadkowski
choroby wewnętrzne
(specjalnie żołądka i kiszek)
Łódź, ul. Piotrkowska Nr. 120.
Telefon Nr 129.
Od 9-11 rano i od 5 do 7 po poł.

Dr. T. Wretowski
Ordynator Szpitala Dz. Jezus
w Warszawie. 2894
Specjalista w chorobach wewnętrznych. Rozwadowska 6.
Przyjmuje od 6-7 wiecz.

Dr. Feliks Skusiewicz
ul. Andrzeja Nr. 11.
Choroby skórne i weneryczne.
Godziny przyjęć: od 9-11 i od 5-7 i pół p.p. Pańie 11-12 rano, 190.

Ważne dla Pań!
Taniej niż wszędzie
SĄ DO NABYCIA:
Biały towar Mk. 8.50
i Madapolan, od
Surówka i Płócienka
kolor. na wyspy i poszwy
od Mk. 10 i 12
Flanela od Mk. 12.00
i Barchany od Mk. 12.00
Wełna gładka Mk. 20.
i szkocka od Mk. 20.
Kortiki, Sukno i Bostony
Po Mk. 30, 40, 50, 65 i 75.
M. BRYL, Piotrkowska 56
w podwórzu, 3 wejście, parter.
2912-1

Drobne ogłoszenia:
Kupno i Sprzedaż:
A.A.A.A.A. Obrączki słu-
żące za złoto, duży wybór, różne ta-
sony, pierścionki, kolczyki, zeg-
ary, zegarki, najtaniej sprze-
daje Polski sklep zegarmistrzo-
wsko-jubilerski. Brzezińska 10.
Jan Placek. 9134-4

A.A.A.A.A. Kupuje wszel-
kie futra. Pla-
cę najlepiej. Grosman, Piotrkow-
ska 24. Przyjmuję reperacje ka-
mierskie. 9324-13
A! Łóżka, stół, szafę, otomane
krzesła sprzedam. Sienkie-
wicza 59 m. 4, oficyna. 9755-5

AAAA Meble tanio nowe i u-
żywane, całkowite urza-
dzenia oraz pojedyncze: szafy,
łóżka, krzesła, otomany, trema
poleca skład mebli Kilińskiego
i Ciesielskiego, Piotrkowska 69.
I piętro. W niedziele od 9 do 5
otwarty. 9460-1

A.A.A.A.A. Kupuje zakłady
karakulowe, futra
pianina, dywany perskie rów-
nież zwyczajne i lepsze meble
używane. Ceny najwyższe. Ho-
tel "Victoria" Piotrkowska 67,
pokój Nr 7. 9559-2

A.A.A.A.A. Najtańsza
sezonowa
wyprowadź resztek. Bostony,
szewioty, korty, welury, drapy,
silkna, na kożuszki, nośszewka
i wafalina. Czysto wełniana fla-
nela w białym, bordowym, szar-
nym i ponsowym kolorze na ka-
pelusze „Berety”, jedwabie, eta-
miny, batysty, cajej, barchany na
pościel wyspy, metkal, surówka
na fartuszki, lasting i aitas,
zefiry. Koldry watowe i borko-
we. O wiele taniej niż wszędzie,
bo w mieszkaniu prywatnym.
Kilińskiego Nr 40 (Widzewska),
fr. II p., m 10. 9681-nwscp.18

A.A. Meble sprzedaje:
Kzeszła, Szafy, Stoly, Lustra,
Maszyny do szycia,
Gramofony i inne skład mebli
Wl. Przędzdzickiego, Piotrkow-
ska 108. 9512-1

A) Meble, łóżka, materace, sza-
fy, bielizniarkę, otomane,
kredens, stół, krzesła, lastra,
zegar, biurko, stół biurowy le-
żankę, komode tanio sprzedam.
Piotrkowska 225-3, I p., front.
9602-2

A. Meble z kilku pokoi, garni-
tur salonowy sprzedam. Ul.
Piotrkowska 189-9. 9722-1
B Biurka używane do sprzedania,
B Wiadomość Z. Terakowski
i S-ka Piotrkowska Nr 91.
9749-5

C ZCIONKI stare, zużyte kapu-
je administracja „Rozwoju”.
D Do sprzedania 1 kożuszek od-
powiedni dla oficera, desz-
czówka gumowa, ubranie Man-
chestrowe. Ul. Kilińskiego 76, I
p., u Fiszera, od 8-12 i 4-8.
9726-1

Damskich palt kilka na wacie,
ciepłych, do sprzedania z
przedwojennych materiałów. Ki-
lińskiego 123 m. 48. 9735-5
Dom drewniany o 14 mieszka-
niach sprzedam zaraz. Wi-
adomość: ul. Nowo-Drewnowska
Nr 12 m. 2. 9730-3

Futro na niedzwiedziach sprze-
dam. Anny 19-16. 2770-2
Kupię kilkanaście pudów żela-
za średnicy od 7-10 milime-
trów. Oferty w „Rozwoju” Że-
lazo. -10

Kupię pianino, dobrze zaplącę.
K Hotel „Victoria”, Piotrkow-
ska 67, u szwajcara. 9638-2
Kupię dom wartości od 40-60
tysięcy marek. Nawrot Nr 21
m. 4, pośrednictwo wykluczone.
9751-5

Meble najtaniej sprzedaje sto-
larnia Karkut, Piotrkowska
Nr 44, oficyna I piętro. 9680-1
Maszynę pończosniczą sprze-
dam. Długa 29 m. 2, zastać
można od 7 do 8 wieczór.
9691-1

Palto zimowe używane i bieliz-
na tanio sprzedam. Zarzew-
ska 60, od 5-8 po poł. Dowie-
dzieć się u stróża 9778-2
Sklep do wynajęcia i dwie ma-
gły do sprzedania. Przejazd
33, front. 9677-1

Sklep spożywczy do sprzedania
od zaraz. Przędzalniana 87.
9767-1
Sklep spożywczy do sprzedania
od zaraz. Gubernatorska 9.
9753-1

Sklep kolonialny w dobrym
punkcie z powodu zmiany
interesu sprzedam, ul. Kilińskie-
go 101. 9719-3

Sklep do sprzedania zaraz z
powodu słabego zdrowia ul.
Kilińskiego 99 sklep 9750-3

Sprzedam zaraz piwiarnię w do-
brym punkcie z powodu wy-
jazdu. Wiadomość Piotrkowska
108. Przędzdzicki. 9723-3

Sprzedam warsztat s'usarski z
wytobioną klientela. Piotr-
kowska 64, zastać od 5-7.
9756-2

Sprzedam kanap' i dębowe krze-
sła, stół lodówkę oraz ma-
terace. Pańska 51, u tanciera.
9751-6

Sprzedam stół, krzesła, kanap-
kę, komodę, gramofon, 2 kół-
ka do wózka ciężarowego. Na-
wrot 80. 9720-1

Sanki petersburskie w dobrym
stanie sprzedam. Cena przy-
stępna. Ul. Zakatna 10 Jarosław-
ski. 9733-1

Sprzedam męskie palto zimowe
i buty z cholewami i rozmaite
inne rzeczy. Piotrkowska 45
m. 16. 9786-2

Urządzenie, sklepowe i szafa
otaz bielizniarka do sprze-
dania. Główna Nr 16, dozorca
wskaże. 9758-5

Z powodu objęcia posady jest
do sprzedania sklep spożyw-
czy W. Borucki Aleksandrow-
ska Nr 35, tamże do sprzedania
wóz kolejniak i zaprzęg na 1
pare koni. 9723-5

2 sklepy spożywcze do sprze-
dania zaraz. Aleksandrowska
85. 9764-1

Różne:
B były naczelnik straży ogniowej
w Odesie poszukuje posady
instruktora lub naczelnika stra-
ży. Oferty: Pabjanica, Łaska 19,
S. Wiśniewski. 9639-sp.2

Chłopiec 16-20 letni z dwukla-
sowym wykształceniem po-
trzebny zaraz. Zgłaszać się do
Rozwoju 10-11 rano. 9710-1

E Eifer, Piotrkowska 85, m. 33,
prawa oficyna, 2-gie wejście,
1-sze piętro. Farbiarnia chemiz-
na, parowa. Pracownia kuśnier-
ska, kapeluszy, czapek i futra-
nych kołnierzy. 9658-8n2

Farman potrzebny do Warszaw-
skiego Ziemiańskiego Towa-
rzystwa Mleczarskiego, Kościu-
szki 29. 9732-5

Firme Brezia Lange zagubił
kwit na listy zastawne kre-
dytowe na 2000 rb. Nr 338.
9747-1

Jdąc w poniedziałek wieczorem
z ulicy Wólcząskiej przez
Rozwadowską. Nawrot do rogu
Juljusza, został zgubiony damski
złoty zegarek pamiątkowy z czar-
ną dewizką. Łaskawy znalazca
zechce go oddać za dobrą na-
groda, w wydziale ruchu, na st.
kolejowej Łódź-Fabryczna dla
Br. Obermajer 9724-1

Inteligenta paniątka z 4-0 kl.
i wykształceniem poszukuje po-
sady maszynistki; ewentualnie
przyjmie jakkolwiek. Oferty
proszę składać pod „Maszynist-
ka”. 2736-1

Kasjerka-ekspedjentka z kancją
lub gwarancją potrzebna za-
raz. Piotrkowska 132, skład pa-
pierni. Zgłaszać się od godz. 12 1/2
do 1 1/2 w południe. 9759-1

LUCINA
Dzisiaj przedstawienie
dla dzieci
i młodzieży
Początek o godz. 3.15 po poł.
Ceny miejsc od 1.- Mk.

Młoda i inteligentna osoba po-
szukuje posady gospodynini
na stałe lub przychodnie u sa-
motnego. Oferty pod gospodynini
9525-5

Ogrzewania centralne przyjmuje
reperacje i przeróbki ślusarz
Janio, ul. Długa Nr 121.
9692-1

Palacz potrzebny do kotłów
wodno rurowych. Pańska 21.
9747-2

Pokój do wynajęcia Przejazd 14,
Kolabińska. -2

Poszukuje kilku chłopców do
ślusarni Wodna 26. 9762-2
Pokoju kawalerskiego umeblo-
wanego poszukuję, z oddziel-
nym wejściem ze schodów Oferty
do administracji Rozwoju pod
„J. M.” 9757-5

Potrzebni inteligentni i energij-
czni współpracownicy na
Czołna (studenci, studentki,
starsi uczniowie i Panie). Mie-
sięczny zarobek od 500-1000
Mk. Można się kształcić w Po-
znanu. Zgłoszenia pomiędzy
3-6. Skwerowa 7 m. 1. 9720-p.2

Potrzebni są inteligentni i e-
nergiczni współpracownicy
do rozpowszechniania popular-
nych wydawnictw drogą kolpor-
tażu Zgłoszenia pomiędzy 3-6
ul. Skwerowa 7 m. 1. 9721-3

Potrzebny korepetytor, lub u-
czeń VIII kl. dla przgotowa-
wania dwóch paniątek do VI
kl. Oferty w adm. „Rozwoju”
pod „C. W.” 9728-5

Potrzebny ślusarz na budowla-
ne roboty. Konstanyńska
Nr 74. 2734-2

Potrzebny zdolny czeladnik na
roboty nożownicze. Poludnio-
wa 6. Daberhul. 9745-5

Potrzebny chłopiec do zakładu
stolarskiego. Piotrkowska 44.
9709-5

Przyblikał się pies wyżeł maści
czarnej. Ul. Brzezińska Nr 104,
u gospodarza. 9785-1

Przyblikał się pies od polowa-
nia biały w brązowe łaty.
Odebrać można: Nowe Chojny,
Cegielnia Fiszera. 9731-2

Sztuczna dłoń została zgubiona
w okolicy Wodnego Kynku
Łaskawy znalazca zechce zwró-
cić takową za wynagrodzeniem:
ul. Nawrot Nr 64, u stróża.
9761-2

Tokarz żelazny i metalowy ró-
wnież ślusarz poszukuje za-
jęcia. Łaskawe oferty w Roz-
woju pod „Tokarz”. 9615-1

Udziałem sekcji i przygotawiam
w zakresie 4 klas. Ceny bar-
dzo niskie, Główna 9 m. 8 front.
9510-10

Wyłzica rasy „Cetter” Irlandz-
ki maści kasztanowej do
sprzedania. Lipowa 15, między
4-5. 9756-3

Zagubione dokumenty.
Arhus Pęczkowski zagubił pa-
szport tymczasowy wyd. w
Łodzi oraz kartę powołania.
9746-5
Cederbaum Morzeż zagubił kar-
tę węglową Nr 19129. 2731-1
Dótrich Józef zagubił kartę wę-
glową legitymację chlebową
na 2 osoby. Benedykta 35.
9717-1
Dótrich Józef zagubił paszport
niem. wyd. w Łodzi. 9716-3
Danielczyk Wiktorja Kilińskie-
go 193, zagubił kartę węglową
9741-1
Friedenberger Aleksander zgu-
bił legitymację węglową, ul.
Wólcząska 108. 2739-1
Gradziński Stanisław zagubił
Gasygnaty Pol. Krajowej n.asy
Pożyczk. Rubli 1000 Nr 123447,
Rubli 500 Nr 395171, Rubli 100
Nr 63852. 9718-1
Gajewski Mateusz zagubił pa-
szport niemiecki wydany w
Łodzi. 2732-2
Gajewski Franciszek zagubił pa-
szport niemiecki wydany w
Łodzi. 9729-2

Helena Sońicka z agublia k
tymację zapomo gowa z
mitetu bezrobotnych. 9745-1
Helena Wojtatowicz zagub
kartę węglową Nr 38050.
9744-1
Jan Frieze Wilhelm zgu
kartę węglową ul. Dobry
2713
Jan Fricze Wilhelm zgu
paszport niem. wyd. w Ło
2712-1
Jakób Jerzyk zgubił kartę
węglową. Leśna 52. 2708-1
Julian Książek zagubił dow
inwalidzkie z sekcji op
Ministerstwa Spraw Wo
9722-1
Kopczyński Chaim zagubił
szport tymczasowy wy
Łodzi. 2710-1
Kowalski Wiktor zagubił k
węglową Nr 16798. 2701
Kamiński Józef zagubił k
węglową. Rokicińska 31.
2740-1
Kopczyński Henryk zagubił
szport niemiecki wyd. w
Łodzi. 2731-1
Krolik Stanisława zagubił
szport niem. wyd. w Ło
2741-1
Król Rozalja zgubiła pasz
austrjacki wyd. z gm. P
sucha. 2757-1
Kaczmarek Władysław zg
paszport niemiecki wy
Łodzi. 9765-1
Mintus Jodwiga zgubiła i
węglową Nr 1626. 2714-1
Matusiak Stanisław zagubił
węglową kartę Nr 64105.
Michalak Paweł zagubił i
węglową Nr 39569. 273
Newiadomski Walenty zg
kartę węglową legitym
chlebową na 2 osoby. Wi
Nr 24. 9727-1
Niedbajec Edmund zagubił i
port rosyjski wydany w
Łodzi. 9776-1
Olejnyczak Józef zagubił pasz
niemiecki wydany w Osi
cach. 9737-1
Paszczynska Stanisława zgu
legitymację chlebową z
osoby. 9752-1
Pozenberg Józef zagubił le
tymację chlebową na jede
cie 11 osób z kartkami.
Szkudlarek Konstanty zg
kartę węglową Nr 29921.
Skradziono z mieszkania p
szport niemiecki, rosyjski
tent na imię Bolesława S
mona zam przy ul. Pańskie
9742-1
Stanisława Królik zagubiła
tę zapomogową z kom
dla bezrobotnych. 974
Szczykowski Szczepan zg
legitymację policyjną, le
tymację stowarzyszenia maj
i różna kwity. Łaskawy zam
ca zechce zwrócić za wyn
dzeniem do 8 komisariatu
9744-1
Szifer Alma zagubiła pasz
niemiecki wydany w Ło
9778-1
Twardówna Anna zagubiła p
niem. wyd. w Łodzi. 271
Wieszczak Stefan zagubił i
port niem. wyd. w Ło
97
Włuczynski Adam zagubił i
węglową Nr 77979111.
9749-1
Zukowska Natalia zagubiła
tymację chlebową na 5 o
97
Zygmun Kubiak zagubił p
szport tymczasowy, wyda
Łodzi. 97
Zagubiono legitymację w
wę Nr 77291 na imię
9743-1
ROZNOŚCICH
z kaucją
Zgłaszać się do „Rozwo